

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum restitutio sit actus commutatiæ iustitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. LXI I.

distributor tenebatur ad appropriandum hoc illi. ergo non est restituendum equale; sed tunc assumptum est falsum pro secunda parte, ut dictum est. Et sic patet, quomodo ex debito ut communem factum et debitum ut proprium ab hoc, qui damnificatio quam facit distributor, omittendo apro priationem, ad qua

tenebatur, fecit de debito ut committit, debitu ut proprium non simpliciter, sed ab hoc dicitur distributore qui tenebatur.

¶ Et ex his par et de cito causis, si per se differenter in aliqua re publica prouentus damni distributus con scriptis cuiuslibet singulis annis, distributor

stitutione attenditur aequalitas iustitiae secundum recompensationem rei ad rem: quod pertinet ad iustitiam commutativam. Et ideo res iustitio est actus cōmutativus iustitiae, quando scilicet res vnius ab alio habetur, vel per voluntatem eius, sicut in mutuo, vel deposito: vel contra voluntatem eius, sicut in rapina, vel furto.

autem occupata est, p-
uentus anni tribus ;
et postmodum pen-
tēta dūctus restitu-
eret recipi. eosdem
non debet summa-
ita distribui cūibus
conscriptis in quar-
to anno: sed proen-
tis primi anni debe-
ret distribuire ciui-
bus conscriptis pri-
mi anni. & sic dein-
cēps. Et si aliquis eo
tempore defunditus,
teneat dare heredi-
bus illius. Et hoc
ad primum ergo dicendum,
quod illud quod alteri non debetur,
non est, proprie loquendo, eius,
et si aliquando eius fuerit. Et ideo
magis videtur esse noua donatio
quam restitutio, cum quis alteri
reddit quod ei non debetur. Ha-
bet tamen aliquam similitudinem
restitutionis, quia res materialiter
eadem est: non tamen est eadem
secundum formalem rationem,
quam respicit iustitia, quod est
se suum aliquid: vnde nec pro-
prie restitutio dicitur.

A D S E C V N D U M dicendum, quod
nomen restitutis, in quantum importat iteratione quandam, supponit rei identitatem. Et ideo finis primam impositionem nominis restitutio virum locum habere praecipue in exterioribus, quae manentes eadem, & finis substantiam, & finis ius dominii ab uno possunt ad aliud deuenire. Sed sicut ab humiliis modi rebus nomen commutationis translatum est ad actiones,

Dominus autem fieri
sermo in sequenti art. de obligatis ad restituendum rōne distri-
butori iusti violati ad distributionem beneficiorum ecclesiastico-
rum, ubi prædicta latius repetetur applicata ad materiam illam.

Super *Questionis sexagesimasecunda Articulum secundum.*

In art. 1. & 2. q. 6. not. quod codices circa principium corporis art. 2. coru pti sunt. Deficit siquidem manifeste ibi causa, ex quo sequitur. Et id restituere importat reditioem illius rei, quem in iustitia ablata est. Utile quarens est codex rectius ego enim haec tamen non inveni. Quicquid tamen de litera sit, euidenter est, quod restituio importat: actum iustitia commutatio, qui est reddere rem acceptam fuit sit accepta in iuste, ut in furto, & in iuriis: fuit sit accepta ex voluntate dominii, ut in mutuo, & similibus, ut in 1. dictar. articulo. Restituio tamen habens pro materia rem ablata, velutur tantum circa rem in iustitia ablata, ut in 2. art. litera probat, quia ablatum oportet aut iuste, aut iniuste ablatum esse. Et iuste non est restituendum, quoniam hoc est contra iustitiam iustitiae. Si in iuste, & equalitas iustitiae existit restituatio. Intellige ergo literam 2. art. non de restituitione simpliciter, sed de restituitione ablaci. Hęc enim contraria est ad materiam talēm, feliciter ablatorum: illa autem communiter habet ad ablaci, & ad ipsone concessa per mutant, depositum, locationem &c. Et forte quia autor supponit sermonem suum esse contractum ad tamē materiam propter praemissum iam articuli titulum, litera non est diminuta.

In eodem art. 2. in risuone ad 2. dubia duo occurunt circa illud quod ledens alterum in fama falsum dicendo, tenetur ad restituitionem famae. Primum est de eo, qui indirecte ledit alterius famam, puta denunciatus, vel accusatus negat, veru tñ est comisissi id, de

quo accusatus, vel denunciatus est. Tunc namque indirecte notat accusatorem, seu denunciatorem calumnię, an iste mendaciter se excusans, ac p hoc alterius famą laedes, teneatur ad restitutionę famę.

T Secundum dubium est de laſione fame et
multi tempore, ante qua data est obſtruſio e.g. i-
taictauſe fe quodā tempore cognouisse carniſculū
poſt multos autem annos jam teneſ loquacis
torum adolescentie fuſe, & paientiam genitrix
vel paſſione, qua pertinenat ad
reuerentia, vel iniuriam aliquius
perſonæ, ſeu noſumentum, vel
profectum: ita etiam nomen re-
ſtitutionis ad hoc derivatur, qua
ličet realiter non maneat, tamen
manent in effectu vel corporali,
puta, cum ex percuſione leditur
corpus, vel qui ei opinione ho-
minū ſicut cum aliquis verbo op-
probrioflo remanet in ſamā, vel
etiam minoratus in ſuo honore.

ARTICVLVS II.

*Verum sit necessarium ad salutem, q
fiat restitutio eius, quod ablatum est.*

AD SECUNDVM sic procedi-
tur. Vr̄q non sit necessariis
ad salutē, quod fiat restitutio eius
quod ablatis est. Quod n̄ est im-
possibile, non est de necessitate fa-
lutis: sed aliquando impossibili-
te est restituere id, quod est abla-
tū, pūta, cū aliquis absulit alium
membrum, vel vitam ergo non
v̄ est de necessitate salutis, q̄ al-
quis restituat, quod alterius ablatū.

net fama denunciantis, dum omnes credam
racem, & denunciatum mendacem, quamvis
Dico quoque, si calumniam eum dicere
set, si animi leuitate, vel incho errore accusari
potius procedere abesse quicunque. Alio modo
tiri in causa, in quo non teneant faciem veritatem
cam Scotus, & R. cardini, quod ille non fuit leu-
ris, sed ut denuncias, sed ipse leuitate
nunciat in iudicio ea, quae non possunt probari
tamen distinguuntur, quod a accusator, ut denun-
cias consideratur. Primo vt a accusator, ut denun-
ciatur a mente, quia non teneat faciem veritatem
prout est talis homo, & sic leuitate in causa
negans dicit indirecte illum hominem effe-
dacio perniciose, ut propositio imponitur
ergo ad restitucionem famae in primo causa
subiecta est l'fam' fame. Dico autem hoc, quia
iustorum causum rei infiducie fame decideret
& per accidens aufer famam, sicut quando Fama
per accidens ablato fama, si non legatim
non haber locum obligatio ad reiudicandam
tenzione, ne effici' sibi fama ablata est, quam
recte est ablatus fame. Confidetur enim etiam
deinde eniit in effectu, ex quo causa patitur
¶ In secundo autem causa supradicti Doctori
non teneatur ad famam restituendam, propter
quia scilicet accusans, seu denuncians, fuisse
liber, proponendo quod non potest probari.
¶ Sed talia coram reuidentia, oppositio
duplex malum intentum accusamus, fuisse
quod deficit in probatione, & hoc ipsi impedit
est, et propositio, dñe a negr. hoc nullum
pertinet, sed ex iniuriae neglegendo, hoc nullum